

N17-108

November-2014

M.Com., Sem.-III

503 : Management Control System

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) જમણી બાજુ દર્શાવેલ આંકડા પ્રશ્નના ગુણ છે.

1. (A) ઔપચારિક (વૈધિક) સંચાલન અંકુશ પ્રક્રિયા સમજાવો. 7
અથવા
સંચાલન અંકુશ સંહતિ (સિસ્ટમ)ની પ્રકૃતિ સમજાવો.
(B) તફાવત દર્શાવો : (ગમે તે બે) 4
(i) કાર્ય અંકુશ અને સંચાલન અંકુશ
(ii) વ્યૂહરચના રચના અને સંચાલન અંકુશ
(iii) ઔપચારિક અંકુશ સંહતિ અને અનૌપચારિક અંકુશ સંહતિ
(C) ટૂંકમાં જવાબ લખો : 3
(i) અંકુશ એટલે શું ?
(ii) સંચાલન અંકુશ એટલે શું ?
(iii) સંચાલન અંકુશ સંહતિ એટલે શું ?
2. (A) અંકુશ સંહતિ પર માહિતી ટેકનોલોજીની અસર સમજાવો. 7
અથવા
કયા મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ સંચાલન અંકુશ સંહતિની જ્યારે રચના કરવામાં આવે ?
(B) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે બે) 4
(i) સંહતિ (સિસ્ટમ)નાં લક્ષણો જણાવો.
(ii) સંચાલન અંકુશ સંહતિ (સિસ્ટમ)ની રચનાને અસર કરતાં પરિબળો જણાવો.
(iii) અંકુશ પ્રક્રિયા કમ એટલે શું ?

- (C) એક-બે લીટીમાં જવાબ લખો : 3
- (i) સાઈબરનેટિક એટલે શું ?
- (ii) કોઈ એક લક્ષણ સાઈબરનેટિક સિસ્ટમનો જણાવો.
- (iii) સંચાલકીય શૈલી એટલે શું ?

3. (A) કામગીરી માપ સિસ્ટમ માટે માળખાની રચના સમજાવો. 7

અથવા

સંચાલકીય શૈલી સંચાલન અંકુશ સિસ્ટમને કેવી રીતે અસર કરે છે ?

- (B) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે બે) 4

- (i) ગ્રાહક ધ્યાનકેન્દ્રિત કુલ ગુણવત્તા સંસ્કૃતિ એટલે શું ?
- (ii) સંસ્થાકીય આબોહવા એટલે શું ?
- (iii) કેવી રીતે અંકુશ સિસ્ટમ વ્યૂહરચના અમલીકરણનું સાધન છે ?

- (C) એક-બે લીટીમાં જવાબ લખો : 3

- (i) મહત્વપૂર્ણ (જટિલ) સફળતા પરિબળો એટલે શું ?
- (ii) અરસપરસ અંકુશ એટલે શું ?
- (iii) શિખાઉ એકમ એટલે શું ?

4. (A) બહુરાષ્ટ્રીય એકમોનાં અંકુશ મુદ્દાઓ સમજાવો. 7

અથવા

સેવા એકમોનું સંચાલન અંકુશ સમજાવો.

- (B) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે બે) 4

- (i) સેવા એકમોનું સંચાલન અંકુશ ઉત્પાદન એકમો કરતાં કેવી રીતે જુદું છે ?
- (ii) વિનિમય દર સંપર્કના વિવિધ પ્રકારો જણાવો.
- (iii) ટ્રાન્સફર પ્રાઈઝિંગ (કિંમત નિર્ધારણ) એટલે શું ?

- (C) એક-બે લીટીમાં જવાબ લખો : 3

- (i) બિન-નફા એકમોમાં યોગદાન મૂડીની વ્યાખ્યા આપો.
- (ii) બિન-નફા એકમોની વ્યાખ્યા આપો.
- (iii) જકાત (ટેરીફ) એટલે શું ?

- (i) સંચાલન અંકુશની પ્રાથમિક ભૂમિકા _____ ને અમલમાં મૂકવા માટે મદદ કરવી.
 (a) યોજનાઓ (b) ઉદ્દેશો
 (c) વ્યૂહરચનાઓ (d) ઉપરનાં બધા વિકલ્પો
- (ii) _____ આઉટપુટ અને ઈનપુટનો ગુણોત્તર છે.
 (a) કાર્યક્ષમતા (b) અસરકારકતા
 (c) ઉત્પાદન (d) ઉપરનાં બધા જ વિકલ્પો
- (iii) એકમમાં શું થઈ રહ્યું છે તેની જાણ _____ કરે છે.
 (a) ડિટેક્ટર્સ (b) ઈફેક્ટર્સ
 (c) એસેસર્સ (d) ઉપરનાં બધા જ વિકલ્પો
- (iv) નવા ધંધામાં પ્રવેશનો નિર્ણય _____ નું ઉદાહરણ છે અને પ્લાન્ટનું વિસ્તૃતીકરણનો નિર્ણય _____ નું ઉદાહરણ છે.
 (a) સંચાલન અંકુશ, વ્યૂહરચના આકૃતિ (રચના)
 (b) વ્યૂહરચના રચના, સંચાલન અંકુશ
 (c) વ્યૂહરચના રચના, કાર્ય અંકુશ
 (d) સંચાલન અંકુશ, કાર્ય અંકુશ
- (v) માલસામાનનું (ઈન્વેન્ટરી) સ્તર નક્કી કરવું _____ નિર્ણયનું ઉદાહરણ છે અને કોઈ એક વસ્તુનું ફરીથી ઓર્ડર કરવું _____ નિર્ણયનું ઉદાહરણ છે.
 (a) સંચાલન અંકુશ, વ્યૂહરચના રચના (b) વ્યૂહરચના રચના, સંચાલન અંકુશ
 (c) વ્યૂહરચના રચના, કાર્ય અંકુશ (d) સંચાલન અંકુશ, કાર્ય અંકુશ
- (vi) સંચાલન અંકુશ દ્વારા વ્યૂહરચનાનું અમલીકરણ _____ પ્રક્રિયા છે.
 (a) વર્તણૂક (b) સામાજિક અને વર્તણૂક
 (c) સામાજિક (d) ઉપરનાં એકપણ વિકલ્પ નહિ
- (vii) _____ ઔપચારિક સૂચનો અને અંકુશ છે.
 (a) નિયમો (b) સંસ્કૃતિ
 (c) માર્ગદર્શિકાઓ (d) ઉપરનાં બધા જ વિકલ્પો

(viii) _____ અંકુશનું મુખ્ય ઉદ્દેશ શિખાઉ એકમનાં અંકુશને સગવડતા કરી આપવી.

- (a) આંતરિક (b) બાહ્ય
(c) અરસપરસ (d) ઉપરનાં બધા જ વિકલ્પો

(ix) _____ કામગીરી માપ સિસ્ટમનું ઉદાહરણ છે.

- (a) બેલેન્સ (સંતુલિત) સ્કોર કાર્ડ (b) નાણાકીય અંકુશ સિસ્ટમ
(c) જવાબદારી કેન્દ્ર (d) ઉપરનાં બધા જ વિકલ્પો

(x) _____ સંદર્ભ સંસ્કૃતિ એવી સંસ્કૃતિ છે જ્યાં લોકો ઝડપથી બિઝનેસ (ધંધો) કરવા માટે તૈયાર થાય છે અને શક્ય હોય એટલી અસરકારકતાથી વાટાઘાટો કરે છે.

- (a) ઉચ્ચ (b) ઓછી (નીચી)
(c) મધ્યમ (d) ઉપરનાં બધા જ વિકલ્પો

(xi) જાપાન એ _____ સંદર્ભ સંસ્કૃતિનું ઉદાહરણ છે.

- (a) ઉચ્ચ (b) ઓછી (નીચી)
(c) મધ્યમ (d) ઉપરનાં બધા જ વિકલ્પો

(xii) _____ એકમ માટે નવી વ્યૂહરચનાઓ શોધવા માટેનો આધાર છે.

- (a) મહત્વપૂર્ણ સફળતા પરિબલો (b) વ્યૂહાત્મક અનિશ્ચિતતાઓ
(c) અરસપરસ અંકુશ (d) ઉપરનાં બધા જ વિકલ્પો

Seat No. : _____

N17-108

November-2014

M.Com., Sem.-III

503 : Management Control System

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate marks allotted to each question.

1. (A) Explain the formal management control process. 7
- OR**
- Explain the nature of management control system.
- (B) Distinguish between : (Any two) 4
- (i) Task control and Management control.
- (ii) Strategy Formulation and Management Control.
- (iii) Formal Control System and Informal Control System.
- (C) Answer briefly : 3
- (i) What is control ?
- (ii) What is Management control ?
- (iii) What is Management Control System ?
2. (A) Explain the impact of Information Technology on Control Systems. 7
- OR**
- Which issues should be kept in mind while designing management control system ?
- (B) Answer briefly : (Any two) 4
- (i) State the attributes of systems.
- (ii) State the factors influencing management control system design.
- (iii) What is control process hierarchy ?

- (C) Answer in **one-two** lines : 3
- (i) What is cybernetic ?
 - (ii) State one characteristic of cybernetic system.
 - (iii) What is managerial style ?

3. (A) Explain the framework for designing Performance Measurement System. 7

OR

How does management style affect the management control process ?

- (B) Answer briefly : (Any **two**) 4

- (i) What is customer focused total quality culture ?
- (ii) What is organizational climate ?
- (iii) How is control system a strategy implementation tool ?

- (C) Answer in **one-two** lines : 3

- (i) What are critical success factors ?
- (ii) What is interactive control ?
- (iii) What is a learning organisation ?

4. (A) Explain control issues in multinational corporations. 7

OR

Explain management control of service organisation.

- (B) Answer briefly : (Any **two**) 4

- (i) How is management control of service organisation different from manufacturing organisation ?
- (ii) State the different types of exchange rate exposures.
- (iii) What is Transfer Pricing ?

- (C) Answer in **one-two** lines only : 3

- (i) Define contributed capital in Non-Profit Organisations.
- (ii) What is a Non-Profit Organisation ?
- (iii) What are Tariffs ?

5. Select the correct option :

14

- (i) The primary role of management control is to help execute chosen _____.
- (a) plans (b) objectives
(c) strategies (d) All
- (ii) _____ is the ratio of output to input.
- (a) Efficiency (b) Effectiveness
(c) Production (d) All of these
- (iii) _____ report what is happening throughout the organisation.
- (a) Detectors (b) Effectors
(c) Assessors (d) All of the above
- (iv) To enter a new business is an example of _____ decision and expand a plant is an example of _____ decision.
- (a) management control, strategy formulation
(b) strategy formulation, management control
(c) strategy formulation, task control
(d) management control, task control
- (v) Deciding inventory levels is an example of _____ decision and reordering an item is an example of _____ decision.
- (a) management control, strategy formulation
(b) strategy formulation, management control
(c) strategy formulation, task control
(d) management control, task control
- (vi) Implementing strategies through management control is essentially a _____ process.
- (a) behavioural (b) social and behavioural
(c) social (d) None of the above
- (vii) _____ are formal instructions and controls.
- (a) Rules (b) Culture
(c) Manuals (d) All of the above

- (viii) The main objective of _____ control is to facilitate the control of a learning organisation.
- (a) internal (b) external
(c) interactive (d) All of the above
- (ix) _____ is an example of performance measurement system.
- (a) Balanced score card (b) Financial control system
(c) Responsibility centre (d) All of the above
- (x) _____ context cultures are cultures where people get down to business quickly and negotiate as efficiently as possible.
- (a) High (b) Low
(c) Medium (d) All of the above
- (xi) Japan is an example of _____ context culture.
- (a) High (b) Low
(c) Medium (d) All of the above
- (xii) _____ are the basis for the firm to search for new strategies.
- (a) Critical success factors (b) Strategic uncertainties
(c) Interactive control (d) All of the above